

R i m.

Rim, ki je danes glavno in stolno mesto italijanskega kraljestva, stoji deloma na ónem mestu, kder je stal nekđaj stari Rim v starem veku. To preslavno mesto je bilo zidano 753. l. pred Kristom in je bilo središče nekđanje velikanske rimske države, a pozneje je postalo središče katoliškega krščanstva, kar je še danes. Stari Rim je po večjem stal ob levem bregu reke Tibere na sedmerih gričih, katerih danes ni več možno do dobrega spoznati. Staro mesto je bilo na palatinskem hribci; ko se je pa Rim zaradi svoje ugodne lege začel širiti, naselili so se ljudje polagoma tudi po kapitolinskem, celijskem, aventinskem, eskvilinskem, viminalskem in kvirinalskem hribci: takó je bilo namreč imé sedmerim hribcem, na katerih je stalo to preslavno, večno mesto v starem veku. Pozneje so k mestu prištevati tudi hribček Janikul ob desnem bregu Tibere. Čim mogočnejši so postajali stari Rimljani, tem lepše je bilo tudi njihovo mesto, a najlepše je bilo izvestno za časa rimskih cesarjev. Takrat se je Rim odséval od mnogo prelepih templjev, gledališč, vladarskih hiš in drugih umétalno sezidanih poslopij. Trgi so bili olepšani z raznoterimi umétnostmi, recimo: z vodnjaki, kaménimi kipi, stebri in slavoloki. Takrat so stanovali imoviti Rimljani po prekrasno sezidanih palačah, kakeršnih niti stari kralji imeli niso. A pustimo na stran, kar je bilo nekđaj, in oglejmo si le površno to preslavno mesto vsega krščanstva, kder prebira naš preljubljeni sveti Oče, papež Leon XIII., namestnik Kristusov in poglavar naše svete katoliške cerkve.

Reka Tibera s svojo rumenkasto vodo se počasi vije skozi mesto. Pet mostov spaja desno in levo stran rimskega mesta. Ob dolenjej Tiberi se razprostira rimska nižava ali tako zvana Kampanja di Roma, ki je sém ter tjà rodovita, a drugod močvirna in mahovita. Ceste rimskega mesta so z majhnimi izjemami ozke in umazane. Na pročelji mnogih palač se vidi vže od zunaj, kako zanemarjene so bajé tudi od znotraj. Čudno je posebno to, da priprosto ljudsko življenje seza do sreca rimskega mesta. Sredi mesta lahko vidiš vôle, ki vlečejo priprost kmetški voz po nekđaj tako slovečih javnih trgih mimo najlepših rimskih palač. Ondu vidiš zopet kakega pastirja, ki žene kozjo čredo mimo tebe skozi ozke mestne ulice. A na vélikem podolgastem trgu, ki se „Forum“ imenuje, lahko opazuješ priprosto italijansko ljudstvo v njegovej vsakđanjej priprostosti. A bodi si temu kakor koli, Rim je in ostane svetovno mesto in središče katoliškega krščanstva. Rim ima 328 cerkva, mej katerimi se najbolj odlikuje cerkev sv. Petra, ki je največja in najslavnejša. Dolga je 215 metrov in visoka 158 metrov; vánjo gre do 80 tisoč ljudi. — Druga znamenita in največja cerkev je papeževa prava cerkev sv. Janeza v Lateranu (*omnium ecclesiarum urbis et orbis mater et caput*) s prekrasno kapelo Corsini, kder na veliko soboto krsté Žide in Turke.

Mej palačami nam je omeniti v prvej vrsti papežovo stolico ali vatikan, ki je največje poslopje v Evropi. Vatikan ima 22 dvorov, 4422 sob in dvoran, s prelepo Sikstovo in Pavlovo kapelo in Rafaelovimi umotvori. Tú je tudi najimenitnejša knjižnica vsega sveta, ki šteje mnogo čez 24000 rokopisov; tu je zbirka imenitnih po vsem svetu slovečih slik in zbirka raznovrstnih starin in starodavnih umetniških izdelkov. Omeniti nam je dalje Laterana in Kvirinala. Do 1304. l.

je bil Lateran stolni grad papežev, pozneje pa Kvirinal navadno stanovišče papežev vladarjev.

Angeljski grad in cerkev sv. Petra v Rimu.

Mej drugimi palačami nam je omeniti prekrasne senatorske palače (palača starešinstva), ki ima v četerovoglatem stolpu 8745 kilogramov težek zvon, s katerim se naznani smrt papeževa. — Znamenita je tudi Barbarinijeva palača z

bogato knjižnico in zbirko dragocenih slik; palača Borghese ob reki Tiberi slovi zaradi lepe zbirke dragocenih slik in lepih vrtov malo ne po vsem svetu.

Med največja poslopja rimskega mesta sme se prištevati tudi palača di Venecia, ki je svojina avstrijskega cesarstva in zdaj stolica avstrijskega poslanstva. Vseh drugih znamenitih poslopij, ki jih štejejo nad šestdeset, ne moremo tu naštevati, ker bi nam vzelo preveč prostora, samó toliko naj še povemo, da ima Rim najlepše muzeje, v katerih se hranijo dragoceni umotvori najslavnejših umetnikov. Rim je mesto umetnosti in zbirališče umetnikov vsega sveta.

Da bodete imeli vsaj nekoliko popolnejšo sliko o rimskem mestu, omeniti nam je še spomenikov in ostankov dragih poslopij, ki so bila postavljena in sezidana v kinč nekdanjega starega Rima. Tu je v prvej vrsti nadgrobní spomenik cesarja Hadrijana, ki so ga pozneje v trdnjavo izpremenili in ga danes „angelski grad“ imenujejo. Vodovodi, ki jih je sezidal Agripa, napajajo še danes vodnjake rimskega mesta. Pantej (sedaj santa Marija della Rotonda), okrogel tempelj, ki ga je za cesarja Avgusta sezidal Agripa; podrtine velikanskega gledališča, ki ga je pozidal cesar Avgust; mnogobrojni še danes dobro ohranjeni slavoloki, spominski stolpi, obeliski, in nagrobni spomeniki. Vse to in še mnogo drugih spomenikov iz dóbe starih Rimljanov lahko vidiš v Rimu. Denašnja podoba vam kaže le majhen del rimskega mesta, na katerej vidite takó imenovani „angelski grad“, bivši mavzolej cesarja Hadrijana in pa cerkev sv. Petra.

I. T.

Če bo prišlo, ne bo prišlo; če ne bo prišlo, bo pa prišlo.

(Narodna pripovedka.)

Saj je to? — Zastavica, kaj nè da, otroci? — A jako čudna zastavica, katere izvestno ne uganete; saj je še sam cesar Jožef II. in pozneje njegovi ministri in svetovalci niso uganili, in vender jo je zastavil prav priprost kmetič. — Da si ne bodete belili svojih mladih glavie, povem vam raje vso stvar kar naravnost sam takó, kakor jo je meni pripovedoval Martin Jordan, katerega vi, se vé da, ne poznate, a pri nas ga pozna vsak otrok, — in to, kar on pové, gola je resnica, ker on nikdar ne laže, posebno če ga ni zraven —, kakor sam pravi. Poslušajte tedaj, kaj pripoveduje naš Martin!

Za časa svojega bivanja na Kranjskem, sprehajal se je cesar Jožef II. nekega dne, kakor po navadi, priprosto oblečen, da bi ga vsak ne spoznal, ob travnikih in njivah nekje tam na Dolenjskem. Na jednej teh njiv ugleda kmeta, ki je ravno pšenico sejal. „Bog daj dobro srečo!“ ogovori cesar kmetiča po lepej dolenjskeji navadi, — „Kakó je, očka? Ali bodete kaj prida pridelali?“ Kmet se popraska za ušesi, ter čemerno odgovori: „Nù, nù, če bo prišlo, ne bo prišlo, — če ne bo prišlo, bo pa prišlo.“ Čuden odgovor! — Cesar misli in misli, kako bi si tolmačil te kmetove besede, a ne more prave pogoditi; zatorej prosi kmeta, naj mu reši zastavico. Šegavi kmetič, kateri ni imel posebnega zaupanja do gospóde, brani se in brani, in še le, ko se mu cesar razodene, razloži mu stvar takó-le: „Vidite, presvitli cesar, tukaj-le blizu moje njive na ónej strmeji pečini gnezdi sila veliko divjih golobov, katerim gre moja pšenica posebno v slast. Če pridejo tedaj golobje mojo pšenico zobat, potlej je ne pride mnogo v moj skedenj,